

MATERIAŁY DO SPAWANIA I LUTOWANIA	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-81
	Spawalnictwo Proszki metalowe do napawania	4134-01
		Grupa katalogowa 0305

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są proszki metalowe rozpylane w osłonie gazów obojętnych lub ich mieszanin, przeznaczone do napawania plazmowego i gazowego.

2. PODZIAŁ I OZNACZENIE

2.1. Grupy. W zależności od rodzaju głównych składników stopowych rozróżnia się trzy grupy proszków wg tabl. 1.

Tablica 1

Oznaczenie grupy	Główne składniki stopowe
PMCo	kobalt
PMNi	nikiel
PMFeCr	żelazo-chrom

2.2. Rodzaje. W zależności od twardości uzyskiwanej napoiny, rozróżnia się rodzaje proszków oznaczone liczbą określającą orientacyjną twardość napoiny w skali Rockwella.

2.3. Odmiany. W zależności od stosowanej metody napawania, rozróżnia się dwie odmiany proszków:

- proszki do napawania plazmowego — P,
- proszki do napawania gazowego — G.

2.4. Sposób budowy oznaczenia. Oznaczenie proszku powinno zawierać: symbol grupy, rodzaju, odmiany i numer normy.

2.5. Przykład oznaczenia proszku metalowego grupy MPCo, rodzaju 50, odmiany P:

PMCo-50P   BN-81/4134-01

3. WYMAGANIA

3.1. Wygląd zewnętrzny. Proszek powinien mieć kolor szary oraz nie powinien zawierać zanieczyszczeń obcych dostrzegalnych wzrokowo bez stosowania optycznych przyrządów pomiarowych i nie powinien być zbrylony.

3.2. Gęstość nasypowa, sypkość i analiza sitowa proszku — wg tabl. 2.

3.3. Skład chemiczny proszku niezależnie od odmiany (P i G) — wg tabl. 3. Dopuszcza się również wykonanie proszków o innym składzie chemicznym.

3.4. Własności spawalnicze. Proszek powinien sypać się równomiernie, nie zatykając przewodów palnika. Stopiony proszek powinien prawidłowo zwilżać napawaną powierzchnię, umożliwiając wykonanie napoiny bez pęcherzy i pęknięć. Powierzchnia napoiny powinna być równomierna.

3.5. Twardość napoiny — wg tabl. 3.

4. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

4.1. Pakowanie. Proszki należy pakować w zamykane szczelnie pojemniki: metalowe, z tworzyw sztucznych lub inne opakowania zabezpieczające je przed wilgocią i zanieczyszczeniem o zawartości $1 \div 25$ kg proszku.

Tablica 2

Odmiana proszku	Grupa proszku	Gęstość nasypowa kg/m ³	Sypkość S	Analiza sitowa	
				klasa ziarnowa mm	udział frakcji %
P	PMCo PMNi	3000 ÷ 5000	max 90	0,075 ÷ 0,30	min 90 ¹⁾
	PMFeCr			0,0 ÷ 0,075	max 10
G	PMCo PMNi	4000 ÷ 5500	max 300	0,0 ÷ 0,075	100 ²⁾

¹⁾ Dopuszcza się ziarna proszku w klasie ziarnowej 0,30 ÷ 0,32 mm max 2 %.

²⁾ Dopuszcza się ziarna proszku w klasie ziarnowej 0,075 ÷ 0,088 mm max 2 %.

Zgłoszona przez Branżowy Ośrodek Normalizacyjny przy Instytucie Spawalnictwa
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu dnia 19 maja 1981 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 stycznia 1982 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 13/1981 poz. 59)

Tablica 3

Oznaczenie proszku	Skład chemiczny proszków, %					Twardość napoiny			
	C+Si+B	Co	Fe	Cr	W				
PMCo-45	2,2 ÷ 4	55 ÷ 70	max 3	26 ÷ 32	3 ÷ 6	42 ÷ 48 HRC			
PMCo-50	3,0 ÷ 5	52 ÷ 67			5 ÷ 9	48 ÷ 59 HRC			
PMCo-55	4 ÷ 6	45 ÷ 60		28 ÷ 34	7 ÷ 12	53 ÷ 59 HRC			
PMNi-20	3,5 ÷ 5,0	max 1,0	max 2	—	—	200 ÷ 260 HB			
PMNi-30	4,0 ÷ 6,0					250 ÷ 310 HB			
PMNi-35	4,5 ÷ 7					300 ÷ 360 HB			
PMNi-45	5 ÷ 8		max 3			41 ÷ 48 HRC			
PMNi-50	6 ÷ 9		3 ÷ 5			48 ÷ 54 HRC			
PMNi-55	6,5 ÷ 9,5		5 ÷ 8			52 ÷ 58 HRC			
PMFeCr-60	4,5 ÷ 9,5		—			70 ÷ 85	10 ÷ 15	—	55 ÷ 65 HRC
									55 ÷ 65 HRC

Na każdym pojemniku z proszkiem należy w sposób trwały umieścić następujące dane:

- nazwę wytwórcy,
- numer partii proszku,
- oznaczenie proszku,
- datę produkcji,
- masę proszku,
- twardość napoiny,
- znak kontroli jakości.

4.2. Przechowywanie. Proszki należy przechowywać w opakowaniach zamkniętych, w warunkach zabezpieczających je przed zanieczyszczeniem i zawilgoceniem.

4.3. Transport. Proszek należy przewozić krytymi środkami transportu. Przy transporcie pojemników z proszkiem należy unikać gwałtownych wstrząsów i uderzeń.

5. BADANIA

5.1. Rodzaje badań. Proszki należy poddać następującym badaniom:

- sprawdzeniu wyglądu zewnętrznego (3.1),
- sprawdzeniu gęstości nasypowej (3.2),
- sprawdzeniu sypkości (3.2),
- sprawdzeniu udziału frakcji (3.2),
- sprawdzeniu składu chemicznego (3.3),
- sprawdzeniu własności spawalniczych (3.4),
- sprawdzeniu twardości napoiny (3.5).

5.2. Skład i licznosc partii. Partia proszku przedstawiona do kontroli powinna stanowić ujednorodnioną mieszaninę proszków pochodzących z tych samych surowców wsadowych i przy udziale tych samych materiałów ceramicznych.

Wielkość partii proszku nie powinna przekraczać 200 kg. Licznosc partii nie powinna przekraczać 200 sztuk opakowań jednostkowych.

5.3. Sposób pobierania próbek. Przy pobieraniu próbek należy stosować wytyczne wg PN-75/H-04936. Z każdej partii proszku przeznaczonego do odbioru należy wybrać w sposób losowy, w zależności od liczby opakowań N w partii, liczbę opakowań n wg tabl. 4.

Tablica 4

Liczba opakowań jednostkowych w partii N	Liczba opakowań wybranych do pobierania próbek n
sztuk	
1 ÷ 5	wszystkie
6 ÷ 15	5
16 ÷ 35	7
36 ÷ 60	8
61 ÷ 99	9
100 ÷ 149	10
150 ÷ 200	11

Z każdego wybranego opakowania należy wg PN-75/H-04936 rys. 1 pobrać próbnikiem a), próbkę ogólną o masie do 3 % zawartości opakowania jednostkowego i po zmieszaniu pobranych próbek proszków przystąpić do kwartowania. Uzyskaną średnią laboratoryjną próbkę proszku należy podzielić na 3 części: jedną należy wykorzystać do badań, drugą przeznaczyć dla odbiorcy, trzecią — pozostawić do wykonania ewentualnych badań rozjemczych.

Pakowanie i znakowanie średniej próbki laboratoryjnej — wg rozdz. 4.

Próbkę do badań rozjemczych należy przechowywać przez 3 miesiące.

5.4. Opis badań

5.4.1. Sprawdzenie wyglądu zewnętrznego należy przeprowadzać wzrokowo bez stosowania optycznych przyrządów pomiarowych. Sprawdzenie koloru proszku należy wykonywać przy świetle dziennym.

5.4.2. Sprawdzenie gęstości nasypowej — wg PN-75/H-04930.

5.4.3. Sprawdzenie sypkości proszków odmiany P — wg PN-74/H-04935, a proszków odmiany G — wg PN-74/H-04935, stosując lejek o średnicy wewnętrznej szyjki 1 mm i przesypując 25 g proszku.

5.4.4. Sprawdzenie udziału frakcji — wg PN-75/H-04933.

5.4.5. Sprawdzenie składu chemicznego należy przeprowadzać wg Instrukcji Analiza chemiczna stellite¹⁾.

5.4.6. Sprawdzenie własności spawalniczych

5.4.6.1. Sprawdzenie własności spawalniczych proszków odmiany P. Próbę napawania plazmowego należy wykonywać na odcinku oczyszczonej blachy ze stali niskowęglowej o wymiarach 20×30×100 mm. Do napawania należy stosować następujące parametry:

— natężenie prądu	80 ÷ 90 A,
— zużycie proszku	2 cm ³ /min,
— prędkość napawania	6 cm/min,
— przepływ argonu plazmowego transportującego	2,5 l/min, 3,0 l/min,
— liczba wahań palnika	około 60/min,
— szerokość napoiny	około 15 mm,
— grubość każdej warstwy napoiny	około 2,5 mm,
— liczba warstw napoiny	3.

Napawaną próbkę należy studzić w spokojnym powietrzu.

5.4.6.2. Sprawdzenie własności spawalniczych proszków odmiany G. Próbę napawania gazowego acetyleno-tlenowego należy wykonywać na odcinku oczyszczonej blachy ze stali niskowęglowej o wymiarach 30×15×100 mm. Płaskownik przed napawaniem należy podgrzać do temperatury do 600 °C, stosując płomień neutralny.

Przy napawaniu proszków grupy PMNi oraz PMFeCr należy stosować płomień neutralny, a przy napawaniu proszków grupy PMCo płomień nawęglający z nadmiarem acetyleny 20 ÷ 30 %.

¹⁾ Patrz Informacje dodatkowe p. 2.

Napawanie należy wykonać jednowarstwowo, przy czym grubość napoiny powinna wynosić minimum 2 mm. Po napawaniu próbkę należy studzić w spokojnym powietrzu.

5.4.7. Sprawdzenie twardości napoiny. Do sprawdzenia napoiny należy wykorzystać próbkę napawaną wg 5.4.6 nie poddaną obróbce cieplnej. Na powierzchni napoiny należy wykonać co najmniej 5 pomiarów twardości, przyjmując jako wynik końcowy średnią arytmetyczną poszczególnych twardości. Dopuszcza się jeden wynik pomiaru twardości nie mieszczący się w zakresie twardości dla danego gatunku proszku podanego w tabl. 3.

5.5. Ocena partii. Partię proszku należy uznać za zgodną z wymaganiami normy, jeżeli próbka pobrana do badań spełni wymagania wg rozdz. 3.

W przypadku niezgodności wyników badań z wymaganiami, dopuszcza się wykonanie badań powtórnych.

5.6. Badania powtórne. Do badań powtórnych należy pobrać dodatkowo dwie próbki proszku. Badania powtórne należy przeprowadzić w zakresie, w którym uzyskano ujemny wynik badań. Badania powtórne są ostateczne.

5.7. Zaświadczenie wytwórcy o wynikach badań. Dla każdej partii proszku wytwórca powinien wystawić zaświadczenie, w którym należy podać co najmniej następujące dane:

- a) nazwę i adres wytwórcy,
- b) rodzaj i oznaczenie proszku,
- c) numer partii proszku,
- d) wielkość partii proszku,
- e) stwierdzenie zgodności z wymaganiami normy.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Spawalnictwa, Gliwice.

2. Normy i dokumenty związane

PN-75/H-04930 Metalurgia proszków. Oznaczanie gęstości nasypowej

PN-75/H-04933 Metalurgia proszków. Analiza sitowa

PN-74/H-04935 Badanie proszków metali. Oznaczanie sypkości

PN-74/H-04936 Metalurgia proszków. Wytyczne pobierania i przygotowania próbek

Instrukcja: Analiza chemiczna stellite, Instytut Spawalnictwa, Gliwice; 1977 r.

3. Normy i dokumenty zagraniczne

RFN DIN 8555 Teil 1 Beiblatt 1 Schweißzusatzwerkstoffe zum

Auftragschweissen. Beschreibung und chemische Zusammensetzung der Legierungsgruppen

ZSRR ГОСТ 11546-75 Смеси порошков для наплавки

ГОСТ 21448-75 Порошки из сплавов для наплавки

УССР РТУ 1179-67 Республиканские Технические Условия.

Порошок наплавочный гранулированный. Внесены институтом электросварки им. Е. О. Патона и Торезским заводом наплавочных твердых сплавов

4. Symbol wg SWW — 0651-5.

5. Autorzy normy — mgr inż. Jerzy Ziemiński, mgr inż. Jan Poskrobko i inż. Janusz Ostrowski — Instytut Spawalnictwa, Gliwice.